

Maria Salvo Iborra (1920)

Maria Salvo Iborra va néixer el 1920 a Sabadell. El seu pare era fuster i la seva mare assistenta i portera. Vivien tots plegats amb el seu germà Fernando en una barriada de l'eixample de Barcelona. La primera vegada que va treballar ho va fer de planxadora, als catorze anys.

Tenia setze anys quan va començar la guerra. De seguida es va incorporar a un taller de roba per a intendència i va ingressar a la UGT i a les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya (JSUC). El 1938 fou nomenada responsable de la Secretaria de Propaganda del Comitè de Barcelona de les JSUC, on era popularment coneguda com *Cionín*.

Després de la caiguda de Catalunya es va refugiar a França, on hi va romandre prop de nou mesos en uns quants camps de refugiats del nord-oest (Le Poulinguen i Moisdon-la-Rivière). L'1 de novembre de 1939, en aplicació del Decret Daladier sobre la Seguretat de l'Estat, les autoritats franceses la van retornar a la força a Espanya per la frontera d'Hendaia, juntament amb altres companyes de les JSUC com ara Isabel Vicente i Soledad Real.

Una vegada Espanya, va fer una breu estada a Barcelona, on va participar en tasques de suport a presos i va marxar cap a Hellín (Albacete) on s'incorporà a la feina clandestina de reorganització del PSUC. El 1941 fou detinguda a Madrid i la traslladaren a la presó de les Corts. El 1943 va ingressar en la presó madrilenya de dones de Ventas, després de passar breument per la presó de Torrero, a Saragossa. Va ser jutjada el mes de desembre del 1944 en un consell de guerra que es va fer a Alcalá de Henares, i la van condemnar a trenta anys de reclusió. En total en va passar setze, en diferents presons: Ventas, Segovia i Alcalá de Henares, entre altres.

El 1957 va quedar en llibertat condicional però desterrada, amb la prohibició de tornar a Barcelona i província. Fou obligada a viure a Santander, però després de poc temps aconseguí tornar a Barcelona, on fou operada d'una greu dolença pulmonar. L'any següent coneix Domènec Serra, antic combatent de la Resistència francesa que acabava de sortir en llibertat després de catorze anys de presó. Domènec esdevingué el seu company.

Mai no va deixar de militar al PSUC. A principis de la dècada dels setanta va participar en la fundació de l'Associació Catalana d'Ex-presos polítics. El 1997 va col·laborar en la creació de "Les Dones del 36", associació que aquell any mateix va rebre el Premi Maria Aurèlia Capmany de l'Ajuntament de Barcelona. Fou investida Doctora Honoris Causa per la Universitat Politècnica de Barcelona el 2004. El 2005 va rebre la Creu de Sant Jordi, màxim guardó de la Generalitat de Catalunya. Un any després, la Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya li va atorgar el Premi UPEC en reconeixement a la seva trajectòria antifranquista.